

מראי מקומות - חולין צ"ב

דאלו שלשים מצוות שעתידין לקבל על עצמן לעתיד לבא כשיבא משיח.

(ד) **ורובייהו משתכחי בבי כנישתא דתותי אפתא- כ' הבן יהודע,** "פירוש, אל תחשוב שצריך שיהיו כולם מן הידועים והמפורסמים שבדור, אלא אדרבה, רובם הם מאותם שאינם ידועים, ואם תרצה לחפש אחריהם, תמצאם מאותם השפלים היושבים בבית הכנסת תחת היציע, שאינם חשובים ונכבדים כ"כ בעיני הבריות, ואינם מאותם היושבים ראשונה במעלות רמות ומקומות מפוארים."

(ה) **בתר דידי' אזלי' או בתר מיני' אזלינן- ע' ברמב"ן** שהביא דא' דקשיא לי' מהא דאיטר יד מניח תפילין בימין כל אדם שהוא שמאלו, אלמא דאזלי' בתר דידי', וא"כ למה מניחין הגמ' בתיקו. ותי' דשאני התם דגזה"כ הוא דביד כהן צריך להניח תפילין, וא"כ שפיר אמרי' דמניח בימין של כל אדם, שהוא הכהן דידי'. והביא שאחרים אומרים דהכא שאני דאיכא למיזל בתר מיני', משום דעל מעשה נאסרה, מי יעקב ומינו שיש להם כף ועגול, אף כל שהוא ומינו יש להם כף ועגול. והוסיף דע"פ ב' טעמים אלו נח' רבים לענין חליצה באיטר רגל, דהא גמרי' רגל רגל ממצורע דחליצה נעשית על יד ימין, ומהו הדין אם איטר רגל הוא, האם אזלי' בתרי' דידי' או בתר מיני', די"א דהוי כתפילין ואזלי' בתרי' דידי', ושאני הכא כנ"ל, וי"א דאדרבה, תפילין שאני משום דכתי' יד כהן, וחליצה הוי כגיד הנשה, וכיון דנשאר הגמ' בספק, לכאור' יש לחלוץ בשניהם מספק. אולם כ' אח"ז דאולי כאן גרוע, דהוי כמו דאמרי' במומי כהן, דאיטר פסול, ופרש"י בבכורות (מה:): שהוא משום דאין לו ימין. וא"כ, י"ל לענין חליצה נמי, דאין לו ימין, וא"כ אינו חולץ כלל, והניח בצ"ע. **וע"ע בחתם סופר** דהק' דלפי הרמב"ן למה שולט בשתי ידיו מניח תפילין בכלל, הרי אין לו יד ימין, ואי משום יד כהן, הרי ג"כ אין לו יד כהן, והניח בצ"ע.

(א) **רמז רמז לו שעתידים שני שרים לצאת ממנו, ראש גולה שבבבל, ונשיא שבא"י- ע' בהערות להגרי"ש** שהביא שיש שביארו רמז זה ע"פ הא דא' דב"ד מקדשין החודש, ואפי' אם טעו בזה, ואפי' אם הזידו, מ"מ הקביעות הלך אחר ב"ד, וקביעות החודש הלך אחר קביעותם, ולמעלה צריכים להתחשב במה שעושין כאן. וזהו כי שרית עם אלקים, דהיינו שיש להם כח אף כלפי מעלה, דאף אם מלאכי מרום קבעו דצריך היום להיות ר"ח, מ"מ אם ב"ד קבעו לעבר החודש, הולך אחר קביעותם. אולם זהו רק בסנהדרין הסמוכין בארץ ישראל. ויש גם ריש גלותא שבבבל, שאינו יכול לקדש ולעבר החודש, שהרי אין לו סמיכה, אלא דעכ"פ הרי הוא מנהיג הדור, וזהו בחינת "ועם אנשים", דהיינו שיהי' מנהיג העם.

(ב) **והיא כפורחת, הגיע זמנן של ישראל לפרות ולרבות- פרש"י,** הגיע זמנן לצאת מכאן ולפרות ולרבות. והעיר הלב ארי', הא לא משמע דזהו ענין ליציאה ממצרים, ואדרבה, זה הי' תחלת השעבוד. וביאר כוונת רש"י ע"פ הא דא' במדרש דאף דנגזר עליהם ועבדום וענו אותם ד' מאות שנה, מ"מ ריבוי העם שרבו למעלה שלא כדרך הטבע השלימו השעבוד, ולכך נגאלו קודם הזמן. וא"כ, כוונת רש"י הוא דהגיע זמנן לצאת משום דהגיע זמנן לפרות ולרבות שלא כדרך הטבע, וכמש"כ ובני ישראל פרו וישרצו, וכו'. וע"ש שביאר דהי' משמע לרש"י דדרשה דוהיא כפורחת קאי אהא דסיים ועלתה ניצה, דהגמ' דורש דהיינו דהגיע זמן גאולה, והכל המשך א' הוא, ולכן פרש"י דגם הי' דהגיע זמנן לפרות ולרבות נדרש עם הי' דהגיע זמנן ליגאל, ע"ש.

(ג) **אלו שלשים מצות שקבלו עליהם בני נח ואין מקיימין- פרש"י** דלא נתפרשו מה הם, וע' בהגהות רב ונשכורג דהביא מהעשרה מאמרות דמפרש להו לכולהו. וע"ע במהרצ"ח שהביא דבירושלמי דע"ז אי'

בנותן טעם או לא, וגם אינו ענין להא דנח' ר"מ ור' יהודה אם בעינן חטיטה או לא, אלא דרב ס"ל דהא דנח' תנאים אם יש בגידין בנותן טעם או לא, זהו רק בקנקנות, אבל הגיד עצמו ודאי עץ הוא. ורב דמחלק בין קנקנות לעץ לדינא, ע"כ ס"ל דיש בגידין בנ"ט, ולכן רק הקנקנות אסורין. וכן ההוא דנח' לענין חטיטה, לרב כל זה בקנקנות. ועולא ס"ל דכל המח' אם יש בגידין בנ"ט או לא הוא בהגיד עצמו, ולא בקנקנות, דהקנקנות מותרין לכ"ע, שהרי גיד כתוב בתורה, ולא קנקנות. ועולא ע"כ סבר כמ"ד דאין בגידין בנ"ט, דקאמר דעץ הוא, וזהו משום דאין בה טעם [ונמצא דנח' לדינא אם יש בגידין בנ"ט או לא, אבל אי"ז עיקר מחלוקתם]. אולם ע' ברמב"ן דכ' דבין רב ובין עולא ס"ל דאין בגידין בנותן טעם, ונח' בזה, דרב ס"ל דכיון דאין בגידין בנ"ט, א"כ מסתבר דלא אסרה התורה, אלא לא אסרה אלא דוקא קנקנות שבה, דאית בהו טעם. אבל עולא ס"ל דאף דאין להם טעם, מ"מ עץ הוא והתורה אסרה. וע"ע ברשב"א שהביא שי"א דמחלוקת רב ועולא הוא גופא אם אמרי' יש בגידין בנ"ט או לא, דרב ס"ל דיש בגידין בנ"ט, כלומר דגידין דאסרה תורה יש להם טעם, והיינו דהתורה לא אסרה אלא קנקנות, שיש בהם טעם, אבל גיד עצמו עץ הוא, ולא אסרה תורה אכילת עצים. ועולא ס"ל דמדכ' רחמנא גיד, אע"פ שאין בגיד עצמו שום טעם, מ"מ חייבה עליו התורה [ויוצא דס"ל לתוס' דלפי עולא יש מ"ד דיש בגיד עצמו טעם, דס"ל דהמח' הוא בגיד עצמו, אבל הרשב"א (לפי ביאור זה) ס"ל דכ"ע מודו דאין לגיד עצמו שום טעם, והמח' הוא במה אסרה התורה]. וע"ש שהק' ע"ז דא"כ למה עושין מח' חדשה, הו"ל לחלוק כמי הוא ההלכה, וע"ש שכ' על דרך תוס', וגם צידד דלעולא יש בגידין בנ"ט, ומה דקרא לגיד עץ היינו לדברי רב, כלומר לדידי יש לגידין בנ"ט, אבל אפי' לדידך, דקרי לזה עץ, מ"מ עדיף לומר דמ"מ זה אסרה תורה.

חוטין שבחלב אסורין- פרש"י, מדרבנן. וע"ע ברמב"ם (מאכ"א ז', ט"ז) דצייד דאולי הם מן התורה, אלא כ' דמ"מ אינן לוקין מלקות דאורייתא אלא מכת מרדות, והוי כמו חצי שיעור. וביאר המגיד משנה דכוונת הרמב"ם דאף אם נתרכו מדין כל חלב וכל דם, זהו רק לאיסור ולא לעונש.

וואלא חלבו דגיד- ע' מש"כ תוס' לעיל (פט: ד"ה אם) (בדעת רבנו מאיר) דלמ"ד אין בגידין בנותן טעם, גם אין שמנו דגיד יכול לאסור, אף דיש בו טעם, משום דאין להחמיר בשמנו של גיד טפי מגיד עצמו, אלמא דס"ל דאיסור שמנו דגיד הוא משום גיד. אולם ע' ברשב"א ביבמות (פב.), שהק' דמשמע שם בגמ' דכל איסורי דרבנן בטלין ברוב, והק' משמנו של גיד, שהוא מדרבנן וצריך ששים, והביא מהרמב"ן ליישב דכל איסור דרבנן שיש עיקר דאורייתא, וכגון שמנו של גיד שנאסר משום לתא דחלב דאורייתא, צריך ששים, אלמא דס"ל שהוא אסור משום חלב ולא משום גיד. ולכא' יהי' נפק"מ בזה לענין אם לאסור שמנו של גיד של חי', דלפי תוס' שפיר יהי' אסור, אבל לפי הרמב"ן לכא' אין מקום לאוסרו, ויש לעי' בזה.

ר' יהודה אומר גוממו אם השופי- פרש"י, החלב הגבוה ונראה על השופי, גוממו ומשליכו מפני מראית העין. וע' בתוס', שהוסיף בשם רש"י דחלב הגבוה "והגיד" הנראה על השופי, גוממו ומשליכו מפני מראית עין. והבין תוס' לפי זה, דלפי רש"י יוצא דלא נח' ר"מ ור"י בחלב, אלא כל מקום שהגיד אסור החלב אסור, וכל מקום שהגיד מותר החלב מותר. והק' ע"ז דלשון הגמ' משמע דאפי' במקום שהגיד אסור חלבו שרי. ולכן הוא פי' באו"א, דגוממו קאי אגיד בלחוד, ע"ש. וע' בלב ארי' דכ' דלפי מש"כ ברש"י שלפנינו, דגוממו קאי על החלב, י"ל דל"ק קו תוס', דאפי' במקום שהגיד אסור, החלב מותר מדינא, ורק משום מראית עין אסור.

אמר רב לא אסרה תורה אלא קנקנות, עולא אמר עץ הוא והתורה חייבה עליו- כ' תוס' דמח' רב ועולא אינו ענין למח' אם יש בגידין

אמר רב לא אסרה תורה אלא קנקנות, עולא אמר עץ הוא והתורה חייבה עליו- כ' תוס' דמח' רב ועולא אינו ענין למח' אם יש בגידין

אמר רב לא אסרה תורה אלא קנקנות, עולא אמר עץ הוא והתורה חייבה עליו- כ' תוס' דמח' רב ועולא אינו ענין למח' אם יש בגידין